

KERKBLAD

Jaargang 30 - nummer 12
vrijdag 16 juni 2023
editie Dokkum e.o.

G eandewei

foto: Willem Wilstra

Protestantse
Kerk

Dominees in een onbereikbare wereld

De oude klokjes van mijn
ouders geven mij hoop

Geloofsgetuige
Antoine de Saint-Exupéry

De gewone catechismus

Column René Romijn

Struikelstenen

Onlangs had ik de horloges van mijn ouders in mijn handen. Beide ouders zijn al tientallen jaren geleden overleden. Maar hun horloges lopen nog! Ouderwetse klokjes die je met een veer moet opwinden. Dat gaf een vreemd gevoel. Mijn ouders hebben lange tijd met deze instrumentjes aan hun pols de tijd bijgehouden. Hun 'klokjes' tikken al lang niet meer maar hun horloges nog wel. En dan voelen ze opeens toch weer dichtbij: mijn ouders.

Wij spreken over 'vadertje tijd'. Vreemd misschien: waarom niet over 'moedertje tijd'? En over 'moeder aarde'. Ook vreemd: waarom niet over 'vader aarde'? Ik kan daar van alles bij verzinnen maar daarmee zullen die termen niet veranderen. Vader tijd blijft een oude man, moeder aarde een zorgzame vrouw. En de tijd tikt door. Naar een nieuwe leeftijdsfase? Naar een keerpunt in de geschiedenis? Ik vraag het aan die twee horloges: waar tikken jullie eigenlijk naartoe? Geen antwoord.

De wijzers van ouderwetse horloges draaien eindeloos rondjes. De cijfers van veel moderne horloges 'tellen op' tot 24.00 en zakken dan opeens weer naar nul. De tijd gaat dus niet steeds verder maar herhaalt zichzelf voortdurend. De klok is ook maar een trucje van de mens om uren, dagen en jaren in te delen in gelijke stukjes. Er is dus geen vooruitgang in de tijd en misschien ook wel niet in de geschiedenis. Ik moet daarbij ook denken aan een uitspraak van Jezus: 'De armen hebben jullie altijd bij je.' Altijd? Ja, die zullen er altijd zijn.

Het kwaad in deze wereld is er altijd al geweest en zal er altijd zijn. Het goede is er ook altijd al geweest en zal er ook altijd zijn. En intussen vergriipt het kwaad zich aan mens en dier en houdt het goede mens en dier in leven. Het mysterie mens zal wel nooit helemaal opgelost worden. Het mysterie God evenmin. Maar die oude klokjes van mijn ouders geven mij hoop: het leven gaat door. En het raadsel God gaat met ons mee. En houdt ons op het juiste spoor met de struikelstenen van Zijn koninkrijk.

René Romijn uit Drachten
is gepensioneerd docent godsdienst

Meditatie God is zichtbaar aan het werk

'Blijf in de stad tot jullie met kracht uit de hemel zijn bekleed' (Lucas 24:49)

door ds. Peter Elzinga

Deze woorden behoren bij de laatste die Jezus tot zijn leerlingen richt, voor Hij terugkeert naar God de Vader (met Hemelvaart). Hij heeft ze net de opdracht gegeven, om van Hem te getuigen, wereldwijd. Een hoopvolle boodschap dat wie in Jezus gelooft en zich bekeert, vrijspraak en vergeving van zonden van Hem mag ontvangen. Tegenwoordig roept alleen al het noemen van het woord 'zonde' bij veel mensen irritatie op, zowel binnen als buiten de kerk. Het doet veel ouderen denken aan een tijd waarin je angst werd aangejaagd met een strenge, straffende God, voor wie je, hoe goed je ook je best doet, nooit goed genoeg voor bent.

Wie zo redeneert, zet de Bijbelse boodschap eigenlijk op zijn kop. De Bijbel wil ons niet wijzen op het feit dat wij slecht zijn, maar op het feit dat wij door Jezus offer aan het kruis gered kunnen worden, en vrij worden van alle andere machten. De mensen in de oudheid waren vaak bang voor de goden en hun willekeur, bang voor de dood, en wat hun daarna wachtte. Het evangelie van Jezus Christus werkt bevrijdend, en dat is te zien. Veel heidenen worden in de eerste eeuwen van onze jaartelling christen als ze zien hoe liefdevol christenen met elkaar omgaan, als ze hun diepe blijdschap zien, en hoe zij zonder angst de dood tegemoet gaan.

Wat maakt deze mensen zo anders? De voor-
aanstaande Amerikaanse predikant Craig Groeschel schreef een paar jaar geleden het boek *De christenatheïst*. Dat is iemand die in God gelooft, maar leeft alsof Hij niet bestaat. 'Hoewel ik het liever niet toegeef,' schrijft Groeschel, 'zie ik deze vorm van atheïsme ook bij mezelf. Triest maar waar: christelijk atheïsme is overal. Misschien herken jij het ook wel bij jezelf. Hoe weet je zeker of God van je houdt, of vraag je je wel eens af of God überhaupt wel bestaat? Misschien kun je maar niet je eigen fouten uit het verleden vergeven, al heb je God wel om vergeving gevraagd. Of je gelooft wel, maar maakt je voortdurend zorgen over van alles en nog wat? Wat heeft jouw geloof te

maken met je geluk, je gemeente, je keuzes, je gedachten of je geld? Of zijn dat zaken die jij zelf regelt, zonder God?' Door zijn eigen worstelingen en missers met ons te delen, houdt Groeschel ons als het ware een spiegel voor. Hoe zit dat bij jou?

In de Bijbel zien we ook zulke reacties bij de leerlingen: onbegrip (Lucas 24:25), twijfel (vers 38), somberheid (vers 17), angst (vers 37), ongeloof (Lucas 17:5) machtsspelletjes (Lucas 22:24), menselijke manieren van denken (Matteüs 16:23), zelfoverschatting (Lucas 22:33,34). Niets menselijks is hun vreemd. De tegenstelling met het begin van Handelingen is enorm. Daar getuigt Petrus vol vuur van Jezus, dat Hij de zoon van God is en opgestaan uit de dood. Herinner je je Petrus nog, met zijn goede bedoelingen, maar met zijn grote mond? Hoe hij Jezus verloochende, en hoe dat ook een wig dreef tussen Jezus en hem, ook na Jezus opstanding? Het lijkt wel een ander mens, die hier staat. Eigenlijk is dat ook zo. Want hier spreekt de Heilige Geest, door Petrus heen. Met enorm veel kracht en overtuiging. God is zichtbaar aan het werk.

Nog steeds kunnen wij niet zonder. Zelf weet ik ook dat ik moet wachten op die Heilige Geest. Zelf blijf ik ook vaak steken in die menselijke emoties van onmacht, onwil en halfslachtigheid. Zonder Gods Geest zou ik niet over Jezus kunnen vertellen en Gods woorden verkondigen. Ik vind het hoopvol dat ik ook in onze gemeente de Heilige Geest regelmatig aan het werk zie. De Heilige Geest hebben we niet in onze broekzak zitten. We moeten er om bidden, elke keer opnieuw, en er naar verlangen dat God tot ons zal spreken. Een gemeente die zich daar op richt, zal merken dat dingen langzaam gaan veranderen. Misschien wel een van de mooiste dingen, die Gods Heilige Geest bewerkt, is dat de onderlinge liefde groeit. Want de liefde is de grootste gave van de Heilige Geest.

ds. Peter Elzinga is predikant van de
Prot.wijkgem. Huizum-West, de Kurioskerk

Leesrooster	Week 25, 18 t/m 24 juni		Week 26, 25 juni t/m 1 juli	
	zondag	Matteüs 8:2-13	zondag	1 Timoteüs 6:11-21
	maandag	Matteüs 8:14-22	maandag	Psalm 49
	dinsdag	Spreuken 25:21-28	dinsdag	Matteüs 9:1-17
	woensdag	1 Timoteüs 4:11-16	woensdag	Matteüs 9:18-24
	donderdag	1 Timoteüs 5:1-16	donderdag	Matteüs 9:35-10:10
	vrijdag	1 Timoteüs 5:17-25	vrijdag	Matteüs 10:11-20
	zaterdag	1 Timoteüs 6:1-10	zaterdag	Matteüs 10:21-33
	Week 27, 2 t/m 8 juli		De nummers 12 t/m 16 zijn edities voor drie weken	
	zondag	Matteüs 10:34-11:1		
	maandag	Matteüs 11:2-19		
	dinsdag	Matteüs 11:20-30		
	woensdag	Spreuken 26:1-12		
	donderdag	Spreuken 26:13-19		
	vrijdag	Spreuken 26:20-28		
	zaterdag	Psalm 79		

Persoonlijk Andere tijden

In mijn kindertijd woonde de dominee van ons dorp in zijn eentje in een grote pastorie met een grote tuin. Mijn vader vertelde eens dat dominee de preek altijd maakte in de nacht van zaterdag op zondag en dat hij drie wekkers in emmers met knikkers had staan om te voorkomen dat hij zich zou verslapen voor de dienst van half tien. Zo nu en dan zag ik hem wandelen door het dorp en heel soms zaten we bij hem aan tafel omdat hij werd geacht ons, dertienjarigen, iets bij te brengen over bijbel en kerk. De ouderen waren vol lof over onze dominee, maar als kinderen waren we een beetje bang voor hem. Hij leek in een volstrekt andere wereld te leven dan de onze. Een onbereikbare, geheimzinnige wereld. *door Jolanda Tuma*

Het is inmiddels veertig jaar later en de kerk is danig veranderd. Naast de kerkdienst en de catechisatie (en natuurlijk de begrafenissen, huwelijken, kerkenraadsvergaderingen en andere bijeenkomsten) leek onze dominee destijds vooral te studeren, te wandelen door het dorp en met aandacht om te zien naar zijn gemeenteleden. Hoewel dit beeld misschien niet helemaal overeenkomt met de werkelijkheid van toen, is het waarschijnlijk toch wel een feit dat het kerkelijk leven er tegenwoordig anders uitziet.

Er moet veel gebeuren

Nu ik zelf betrokken ben bij kerkelijke gemeenten valt me op hoeveel er altijd moet gebeuren: vergaderen, preekroosters maken, bijzondere diensten organiseren, kindernevendienst, klederkerk, gebouwen onderhouden, startzondagen, evenementen, een niet te overziene lijst van mensen die hoognodig moeten worden bezocht, social media, iedereen binnenboord willen houden met 'leuke' activiteiten. De agenda's dusdanig gevuld dat het soms onmogelijk is om een overleg te plannen. En dan zijn er nog de vacatures binnen de kerkenraad. De kerk, het lijkt wel een bedrijf! Een noodlijdend bedrijf, want het aantal mensen dat zich betrokken voelt bij de kerk, maar ook het aantal dominees, neemt schrikbarend af. Menigeen houdt zijn hart vast voor de komende veertig jaar.

Sinds ik me ben gaan verdiepen in theologie en vervolgens ging werken op het kerkelijk erf, ben ik me ook gaan verdiepen in de meer oosterse religies, zoals het boeddhisme en taoïsme. Niet om boeddhist of taoïst te worden, maar omdat door het bestuderen van deze oosterse religies en het beoefenen van meditatie ik mijn eigen christelijke traditie met nieuwe ogen begon te zien.

Religieus bewustzijn

Bijvoorbeeld de ontdekking dat onder onze dagdagelijkse praktijk met alle activiteiten, gedachten, gewoonten en afspraken een diepere werkelijkheid in ons innerlijk verscholen ligt. Een werkelijkheid of bewustzijn dat soms even aan de oppervlakte komt wanneer je wordt geraakt door iets overweldigends, zoals muziek, natuur, of een pasgeboren kind, of juist door een gebeurtenis waardoor je wereld in elkaar stort. Dan word je stil en kun je wat je overkomt met geen woorden beschrijven. Dan raak je plotseling even aan wat je religieus bewustzijn zou kunnen noemen. 'Zien, soms even' om met Huub Oosterhuis te spreken.

Kenmerkend voor oosterse religies is de grote waarde die wordt gehecht aan stilte, meditatie en contemplatie. Kenmerken die ook terug te vinden zijn in de meer mystieke kant van het

christendom en in kloosters. Aandacht voor stilte, meditatie en contemplatie zou je kunnen zien als oefeningen op de weg door het leven waarin het religieuze bewustzijn steeds weer wordt gezocht onder alle beslommingen van de dagdagelijkse praktijk. Zoals Jezus ook regelmatig zich in eenzaamheid afzondert om te bidden, stil te worden, te mediteren, samen te zijn met Vader, zijn oorsprong, zijn diepste innerlijk.

Een ander kenmerk van oosterse tradities is de waarde die wordt gehecht aan het onderweg zijn: de weg is belangrijker dan het doel. En op die weg is datgene, wat hier en nu aan de orde is, het enige dat er werkelijk toe doet. Het gaat niet om resultaat, niet om iets in stand te houden, iets te bereiken of de angst om iets te verliezen, maar om wat er op dit moment op deze plaats werkelijk toe doet.

Als kind was ik een beetje bang voor onze dominee. Nu ik ouder ben, word ik steeds nieuwsgieriger naar wie hij eigenlijk was. Wat maakte zijn wereld zo geheimzinnig, zo onbereikbaar? Zou het te maken hebben met wat je religieus bewustzijn zou kunnen noemen? Zou het te maken hebben met stilte, meditatie, contemplatie? Met zijn levenswijze die was gericht op het hier en nu van die tijd, van wat zich aandienende op zijn wandelingen door het dorp, wat aan de orde was in de ontmoeting met gemeenteleden? Oefende hij zich in die wijze les van Jezus? 'Zoek eerst het koninkrijk van God, en alles zal je gegeven worden?'

Met andere ogen kijken

Soms vraag ik me af of in de afgelopen decennia ongemerkt die uitspraak over het zoeken van het Koninkrijk is omgekeerd. Dat we, toen er zoveel mensen de kerk verlieten, alle zeilen hebben bijgezet om de dagdagelijkse praktijk van het kerkelijk erf maar in de touwen te houden, in de hoop niet nog meer mensen te verliezen? Zijn we het koninkrijk van God daardoor een beetje uit het oog verloren?

Of zouden we met andere ogen kunnen kijken en ontdekken dat er op het kerkelijk erf juist veel kleine hoekjes zijn ontstaan waarin het koninkrijk van God wordt gezocht op nieuwe manieren, mede doordat die eeuwenoude oefeningen van stilte, meditatie en contemplatie ongemerkt zijn doorgesijpeld in ons kerkelijk gemeentelven? Tijden veranderen en de geest waait waarheen hij wil, onnavolgbaar, maar onmiskenbaar.

*Jolanda Tuma uit Winsum (Gr) is
vrijgevestigd geestelijk verzorger
en een vaste medewerker van Geandewei*

*Dominees van vroeger...
Foto's: Nationaal Archief*

Geloofsgetuige

Antoine de Saint-Exupéry

'Als je een schip wil bouwen, roep dan geen mannen bij elkaar om hout te verzamelen, het werk te verdelen en orders te geven. Leer ze liever te verlangen naar de enorme eindeloze zee.'

*29 juni 1900, Saint-Maurice-de-Rémens -
† 31 juli 1944, bij Marseille

Het citaat hierboven is een beroemde uitspraak van Antoine de Saint-Exupéry. Hij verdween met zijn vliegtuig na een verkenningsvlucht boven Frankrijk voor de geallieerden. Lang is er gespeculeerd over zijn verdwijning. Een zelfdodingsactie? In de Sahara terechtgekomen met motorpech, net als de vliegenier uit zijn beroemde boek *De Kleine Prins* en daar vervolgens door droogte om het leven gekomen? De vondst van het wrak van zijn vliegtuig in de Middellandse Zee toonde uiteindelijk aan dat hij door een Duits vliegtuig was neergeschoten.

De Saint-Exupéry was van adellijke komaf. Als dichter en schrijver won hij verschillende literaire prijzen. De titel van zijn memoires *Terre des Hommes* (*Aarde van mensen*) werd later de naam van een bekende humanitaire organisatie. Het boek *Le Petit Prince* (*De Kleine Prins*) met prenten van eigen hand verscheen in 1943. Het ging in meer dan tachtig miljoen exemplaren in tientallen talen over de wereld. Het gaat over een prinsje dat van asteroïde B 612 is neergedaald bij een gestrande vliegenier in de woestijn. Het prinsje vertelt deze piloot over zijn ontmoetingen met bewoners op diverse planeten, inclusief de aarde. Het verwondert zich over het gebrek aan kinderlijke fantasie van grote mensen. En waar ze zich dik en druk over maken! Tijdwinst! Grote aantallen! Macht! Boekenkennis! De waarde op papier van hun bezit! Zelf is hij gelukkig met de ene roos die er is gaan bloeien op zijn eigen planeetje, waar hij elke morgen de vier vulkaantjes schoonveegt. Ondanks de vier stekels die eraan zitten.

Het is al met al een heel spiritueel boek. Waarom zijn we niet net zo zorgzaam voor onze ziel als het prinsje om zijn kleine asteroïde en de ene roos? Iedereen is wel eens een met pech gestrande vliegenier in de woestijn die dan ook een gids(je) kan gebruiken voor nieuw contact met de eigen binnenkant. En voor het gaan kijken met andere ogen om een bron onder het zand te kunnen zien die helpt te overleven. Met zijn sprookje heeft De Saint-Exupéry prachtig geïllustreerd wat het woord van Jezus kan betekenen dat je moet worden als een kind om het Koninkrijk van God binnen te kunnen gaan.

Harmen Jansen

Byldspraak - Willem Wilstra

De keizersneed

De keizersneed as 'sectio CAESAREA'. Dy namme pikte ik in kear op yn in petear mei feehâlders en in bistedokter. Om in moai ûnderwerp en wat tekst by myn 'Byldspraak' te betinken haw ik de earen altyd goed iepen. En ik haw it leafst, dat der ek noch in ferbining is mei de Bibel of in psalm.

De havenstêd Caesarea is ús bekend, mar no giet it oer Julius Caesar. Dêr binne twa ferhalen oer. Hy soe de earste poppe west hawwe dy't mei de keizersneed 'helle' is. De oare útlis is, dat de operaasje nei him ferneamd is.

Julius Caesar wie gjin keizer fan it Romeinske Ryk, syn lettere achterneef Ceasar Augustus wie de earste. Hy wurdt neamd yn Lukas 2,1: **Yn dy dagen kaam der in beslút ôf fan keizer Augustus om in telling te hâlden fan 'e hiele bewenne wrâld**. Sadwaande kamen Joazef en Maria yn Betlehem telâne.

Om't ik gjin foto fan in keizersneed by in frou ha, haw ik myn heil socht by in bistedokter. By in kobist giet it krekt allyk om en ta.

Geandewei Kerkblad voor de Protestantse Kerk in Fryslân

Colofon

Hoofdredacteur: Arjen Bakker
Romptastrjitte 15, 9036 PK Menaam
T. (0518) 750 276

Advertenties:
Media advies Theo Wijbenga
T. (06) 51426179 (8:30 - 13:00 u.)
E. advies@theowijbenga.nl

Vormgeving, druk, post- en digitale abonnementen:
Dekker Creatieve Media en Druk,
E: administratie@geandewei.nl

Familieberichten:
Jaap Hoogenboom
T. (0592) 785 484
E. info@hoogenboom-communicatie.nl

Kopij algemeen deel: uiterlijk 15 dagen voor verschijnen naar redactie@geandewei.nl

De catechismus

Theo Pleizier, Arnold Huijgen en Dolf te Velde, *Gewone catechismus - Christelijk geloof in 100 vragen en antwoorden*, Boekencentrum, 14,99 euro (paperback) of 19,99 euro (hardcover)

Met een vriendin sprak ik laatst over de *Heidelbergse catechismus*. De vriendin herinnerde zich nog wel, dat zij er in onderwezen was. Ze had ook een tweedelige uitgebreide uitleg van ds. H. Veldkamp, met de mooie titel *Zondagskinderen* (vijfde druk 1975). Maar de echte catechismus kon ze niet gelijk terug vinden tussen haar boeken. We besloten een nieuw eigentijds exemplaar aan te schaffen. Daar heb ik inmiddels met veel genoegen in gelezen en vandaar dit artikel.

Het werd *De gewone catechismus*, opgesteld door Theo Pleizier, Arnold Huijgen en Dolf te Velde. In de inleiding wordt uitgelegd, dat een catechismus gaat over vier onderdelen, als de kernen van het christelijk geloof. Dit zijn:

1. de inhoud van het geloof (kort samengevat in de geloofsbelijdenis)
2. het gebed, waarin de omgang met God wordt geoefend (bijvoorbeeld het Onze Vader).
3. de geboden die richting geven aan het geloof van alledag (de tien geboden).
4. de symbolische handelingen of sacramenten (bijv. doop en de maaltijd van de Heer) waarin het geloof gestalte krijgt.

De catechismus is dus een vorm om de hele inhoud van het christelijk geloof aan te leren. En dan is het dus wel veelzeggend waarmee je begint. In de uitleg van ds Veldkamp wordt verdedigd waarom de *Heidelbergse catechismus* begint met de vraag, wat de enige troost van de mens is in leven en in sterven. Dat een mens troost zoeken moet in dit leven, schrijft hij, wordt als vanzelfsprekend verondersteld. 'de nood van het leven en het raadsel van het sterven dwingen er eenvoudig toe een steun te zoeken waar men houvast aan heeft'. En daar gaat de catechismus (en de uitleg ervan) dan ook uitgebreid op in.

Ik vond ook een kleine catechismus van Maarten Luther uit 1919 en die begint met de vraag: 'Geloofst gij, dat gij een zondaar zijt?' Het gaat dan verder over de zonde en pas bij vraag 6 volgt de vraag: 'op wien stelt gij dan uw hoop?' Ik heb begrepen dat Maarten Luther zich altijd erg met de zonde (en de genade) bezig heeft gehouden, dus ik vind dit wel veelzeggend. Maar in ieder geval ging

men er vroeger dus wel van uit, dat een mens van zichzelf het leven niet aan kan en daar God voor nodig heeft.

Waarin vind jij je geluk?

En dat is wel een verschil met de eerste vraag van mijn moderne uitgave. Want daar is de eerste vraag: 'Waarin vind jij je geluk?' Terrecht merken de opstellers dan op, dat er het nodige op af te dingen is om te praten over 'geluk'. Ze halen de schrijver C.S.Lewis aan, die stelt, dat hij niet gelovig is geworden om zich gelukkig te voelen... Hij schrijft daarover: 'ik wist allang dat een fles port dat zou doen. Als je een godsdienst nodig hebt om je een aangenaam gevoel te geven, dan zou ik zeker niet het christelijk geloof aanbevelen!'

Maar dat bedoelen de opstellers ook niet, leggen zij uit. Ze willen proberen het hedendaagse woord voor 'geluk' christelijk in te vullen. Wij vinden namelijk niet zelf ons geluk, maar wij zijn gevonden door Jezus Christus (Gew.Cat.1). En die omkering laat zien, dat geluk, of tot onze bestemming komen, niet een kwestie is van ons leven in eigen hand nemen, maar juist je leven aan Jezus Christus verliezen. (GC 2).

Mooi vind ik de aanvulling op de laatste vraag (over het avondmaal, als verwachting) dat het volle geluk, waar de catechismus het over heeft, nog niet hier blijkt te zijn. We mogen er wel naar uitzien. Vandaar dat deze catechismus erop uit loopt (GC100) dat als Jezus Christus komt, ons geluk volkomen zal zijn. Dat laatste vind ik bemoedigd en mooi om weer eens op gewezen te worden, want dat mis ik best vaak in allerlei christelijke beschouwingen.

Helder en eigentijds

Al met al ben ik met interesse in dit boekje begonnen en het heeft mij niet teleurgesteld. Omdat de vragen en antwoorden helder en eigentijds zijn kost het weinig moeite om steeds een brokje van deze kennis tot je te nemen. Links op de pagina staat de vraag. Daaronder volgt een korte samenvatting van een antwoord. Er worden een paar noten vermeld van waar dit in de Bijbel te vinden is en op de rechterbladzij wordt dan wat dieper ingegaan op dit antwoord.

De winst van dit boekje vind ik dat we in staat worden gesteld om ons geloof eens eerlijk (en in alle rust op onze eigen manier) te doordenken en er woorden voor te vinden. En juist in deze tijd, waarin geloven steeds meer een uitzondering aan het worden is, is zo'n houvast belangrijk. Het helpt om weer voor onszelf op een rijtje te krijgen waar het om gaat én om dat, wanneer het aan de orde is, te benoemen in een mogelijk gesprek met anderen.

Nelleke Berntsen

Anna Maria van Schuurman

Dieuwke Winsemius, *Het grote geheim van Anna Maria van Schuurman*, J.H. Kok, Kampen, ISBN 9024257387, prijs 10 euro bij www.boekwinkeltjes.nl

In *Geandewei* 8 stond een artikel over Anna Maria van Schuurman (Schuurman) en de labadisten. Dat artikel liet me uit mijn stoel naar mijn boekenkast lopen. En ja, daar stond het: het boek dat mijn vader vroeger had gekocht: *Het grote geheim van Anna Maria van Schuurman*, geschreven door Dieuwke Winsemius. Ik heb het misschien wel zes keer gelezen.

We volgen in het boek het leven van Anna Maria (1607 – 1678). Ze was een humaniste, taalkundige, theologe, dichteres en kunstenaar. Ze werd als eerste vrouwelijke studente in Nederland aan de universiteit toegelaten, in Utrecht. Met beperkingen weliswaar, maar toch... Ze correspondeerde met belangrijke geleerden van die tijd. Haar eruditie werd geroemd en er hingen portretten van haar in de Italiaanse Academie van de Wetenschappen en het koninklijke paleis in Stockholm.

Ze sloot zich in 1669, negen jaar voor haar dood, aan bij de door Jean de Labadie (1610-1674) gestichte mystieke sekte van labadisten. Na omzwervingen kwamen ze in Wiuwert terecht. Daar stierf ze.

Dieuwke Winsemius schreef een roman over haar. Haar vertelkunst maakt dat je heerlijk door kunt lezen en al lezende neem je het verhaal van Anna Maria in je op.

Weet u trouwens dat er nog een ander verhaal rondgaat, dat er een liedje over John de Labadie is geschreven? U kent het vast: *Daar kwam een boer van Zwitserland, kadee, kadolleke, kada, en die had een ezel aan zijn hand, labberdie, labberda, labberdonia en die had een ezel aan zijn hand, Cecilia!*

Het boek van Dieuwke Winsemius is alleen nog te krijgen bij www.boekwinkeltjes.nl. Ik zie daar op het moment van schrijven ook nog maar één exemplaar staan. Dat bracht me op het idee om mijn (vaders) boek uit te lenen aan wie maar wil. Dat kan zo: als u het boek wilt lezen, dan schrijft u mij een mailtje of een briefje. U komt dan op een lijst te staan: eerst komt, eerst maalt. Ik stuur u het boek toe en wil het graag na drie weken terug, zodat ik het aan de volgende op de lijst kan sturen. U betaalt alleen de portokosten als u het boek aan mij terugstuurt.

Aukje de Bildt, *De Nova Cura* 51, 9207 BP Drachten, e-mail: a.e.debildt@planet.nl

Diversen

NHL Stendenkoor brengt op 24 juni concert 'In den beginne'

Het NHL Stendenkoor onder leiding van dirigent Hans de Wilde brengt op zaterdag 24 juni het concert 'In den beginne', om 20.00 uur in de Grote Kerk van Leeuwarden. De entree is gratis. Aan de basis van het concert ligt *Die Schöpfung* van Haydn. De majestueuze klanken van het scheppingsverhaal worden afgewisseld met prachtige teksten van de Vlaamse schrijver Bart Moeyaert, verteld door Nynke Heeg. Pianoduo Blaak begeleidt het koor vierhandig op de vleugel.

Solidair Friesland zoekt maatjes voor voormalig gedetineerden

Solidair Friesland zoekt voor het maatjesproject ex-gedetineerden vrijwilligers die mensen die (net) uit de gevangenis zijn gekomen voor kortere of langere tijd willen bijstaan. Het gaat om mensen die zich vestigen of gevestigd hebben in de gemeente Leeuwarden. Als vrijwilliger voor het maatjesproject help je iemand weer op een goede manier terug te keren in de samenleving. Dit doe je samen met de deelnemer. Je staat er nooit alleen voor. Je kan altijd een beroep doen op de projectleider mocht je ergens tegen aanlopen. Verwacht wordt dat je twee tot drie uur per week tijd kunt vrijmaken, dat je een sociaal hart hebt maar niet over je heen laat lopen, dat je goed kunt luisteren, sociaal vaardig bent en je in de ander kunt verplaatsen. Om je op te geven of om eerst meer informatie te verkrijgen, kun je contact opnemen met projectleider Feike Kooistra, (06) 15088583 of fkooistra@solidairfriesland.nl.

Orgelconcert Jaap Sake Heeringa voor de vijftigste keer

Organist Jaap Sake Heeringa uit Dokkum verzorgt op 15 juli voor de vijftigste keer zijn concert met unieke improvisaties op het Bijbelse scheppingsverhaal, met samenzang. Samensteller en lezer is Gooitzen Riemersma, Alie Patrouilje verzorgt de beamer en overige techniek. Het jubileum wordt gevierd in de H. Martinus en H.H. Bonifatius en Gezellenkerk, Koningsstraat 25 in Dokkum, aanvang 19.30 uur. In de kerk is ook een expositie te zien van originele schilderijen van Jan Kooistra over de schepping. De toegang is gratis, bij de deur is een collecte.

De Joodse wortels van Pinksteren Oogsten, de Thora en vuur

Veel gebruiken, denkbeelden en feesten in de kerk zijn terug te voeren op het jodendom. Piet van Midden, protestants predikant en docent Hebreeuws aan de Tilburg University, legt uit hoe het zit met Sjavoe'ot en Pinksteren. Over oogsten, de Thora en vuur.

Soms moet je in de Bijbel kunnen tellen. Neem het pinksterfeest: het woord 'pinkster' komt van het Griekse pentacosta en betekent vijftig. De vijftigste dag sinds wat? Sinds Pesach, het joodse Pasen. Van huis uit was Pinksteren een oogstfeest. Met Pesach was de eerste gerst rijp, en zeven weken later de tarwe. Daarom noemen de joden Pinksteren Sjavoe'ot, het 'wekenfeest'.

Zeven weken

Die zeven weken worden in de synagoge letterlijk geteld. Er staat een kalendertje dat de dag aangeeft: de zoveelste dag van de Omer. Deze Omertelling vinden we ook terug in het bijbelboek Ruth. Ruth en Naomi komen op Pesach aan in Betlehem en de volgende zeven weken van de Omer vinden we in Boaz en Ruth een verliefd stel. Met Pinksteren wordt het boekje Ruth gelezen.

Maar we zijn nog niet uitgeteld, want bij een oogstfeest is het niet gebleven. De joden vierten met Pesach de uittocht uit Egypte. Zeven weken later zijn ze aangekomen bij de berg Sinaï. Daar ontvangt Mozes de Tien Geboden, de basis van alle andere geboden. Daarmee is het geloof van Israël begonnen. Volgens de joodse traditie zijn de geboden gegeven in zeventig talen, de talen van alle volkeren.

De gave van de Thora

Pinksteren werd zo het feest van de gave van de Thora. Daarom brengen velen dit feest door met het bestuderen van de Thora, ook 's nachts. Daar is zelfs een speciaal studiepro-

gramma voor. Maar Pinksteren is geen zelfstandig feest: het is de vijftigste dag van Pesach, het feest van de bevrijding uit Egypte. Daarom is dat kalendertje van de Omertelling zo gek nog niet.

In het Nieuwe Testament gaat het in het bijbelboek Handelingen over een bijzonder pinksterfeest. De leerlingen van Jezus zijn samengekomen in een synagoge ('huis van samenkomst') in Jeruzalem. Het is de plek waar ze moeten wachten 'op wat de Vader heeft beloofd' (Handelingen 1:4). Het geluid van een windvlaag klinkt, vuur verspreidt zich over de aanwezigen, de Geest van God komt over de leerlingen. De andere aanwezigen verbazen zich: zij kunnen in hun eigen taal horen wat er gezegd wordt.

Voor iedereen verstaanbaar

Lucas, de schrijver van Handelingen, somt op hoeveel nationaliteiten er wel niet aanwezig zijn: het hele Romeinse Rijk, de hele wereld! Zoals de Thora volgens de traditie gegeven is in zeventig talen, zo wordt in Handelingen 2 het evangelie van Pasen voor iedereen verstaanbaar. En zoals op de berg Sinaï God verschijnt in vuur, zo danst het vuur op de hoofden van de aanwezigen in Jeruzalem.

Zoals de gave van de Thora het bestaan van Israël mogelijk maakte, zo kan de christelijke kerk terugvallen op Pinksteren, op de Geest van God en natuurlijk op Pasen. Daarmee is het immers allemaal begonnen.

bron: protestantsekerk.nl

Classispredikant Riemer Praamsma: Kleine zetjes geven

Ds. Riemer Praamsma (55), nu nog predikant in Tjalleberd-De Knipe, volgt per 1 september Wim Beekman op als classispredikant in Fryslân. De classisvergadering stemde op 7 juni in met zijn benoeming tijdens een vergadering in Joure.

Hij solliciteerde met name vanwege de gemeentebezoeken op de functie. „Ik heb daar al een beetje ervaring mee. Als visitator vond ik de reguliere gemeentebezoeken enorm leuk om te doen. Ik dacht toen: dat zou je aan één professional moeten toevertrouwen. Die mogelijkheid is er nu.”

Praamsma vindt het leuk om beleidsmatig te denken. „Als gemeentepredikant doe ik dat ook. Hoe kunnen bepaalde dingen misschien slimmer? Voor elke gemeente is dat weer anders. Inmiddels heb ik vijf gemeenten gediend. Alle in Fryslân, maar alle heel verschillend. Ik ken de provincie behoorlijk goed.”

Verwijsfunctie

In zijn functie als classispredikant kijkt hij eraan uit om zich te verdiepen in de plaatselijke gemeenten, en kijken welke verborgen krachten er aanwezig zijn. „In mijn rol als visitator destijds dacht ik vaak: kan ik hier ideeën opdoen voor mijn eigen gemeente? Nu kan ik bruikbare ideeën doorgeven aan andere gemeenten. Die verwijsfunctie is een belangrijk onderdeel van het takenpakket.”

Voor de kerk van de toekomst hoopt hij dat ze de rouwfase van kerkverlating voorbij komt en zich concentreert op de kern van het gemeente-zijn. „Samen luisteren naar Gods woord en daaruit leven. En dat met overtuiging, ongeacht of je daarmee andere mensen aantrekt of niet. In Fryslân zijn veel kleine gemeenten. Ze staan voor een keuze: fuseren met andere gemeenten om op dezelfde manier kerk te kunnen zijn als voorheen, of zich erop richten dat er in ieder dorp een kleine maar levende geloofsgemeenschap blijft. Zo'n keuze is moeilijk. Ik kan daarin als buitenstaander meedenken of een klein zetje geven.”

Drie nieuwelingen

De Protestantse Kerk in Nederland is verdeeld in elf classes. Elke classis heeft een eigen classispredikant. De eerste lichting classispredikanten begon in 2018. In drie classis gaat nu de tweede aan de slag, want behalve voor Fryslân zijn ook nog twee regio's nieuwe classispredikanten gevonden. Ds. Mark van Pelt (58), nu nog predikant in de Goede Herderkerk in Ridderkerk, volgt Julia van Rijn op in Zuid-Holland-Noord. Ds. Ada Rebel (58), nu nog predikant in Deurne en Gemert-Boekel, is de opvolger van Jaap van Beelen in de classis Gelderland Zuid & Oost.

De classispredikant staat aan het hoofd van de classisale vergadering die gevormd wordt door ambtsdragers uit gemeenten uit de classis. De classisale vergadering geeft leiding aan het leven en werken van de classis. De kern-taak van de classispredikant is het bezoeken van alle gemeenten die tot zijn of haar classis behoren.

bron: protestantsekerk.nl

Diversen

Zomerconcerten op carillon en orgel, vrijdagavond in Dokkum

Op vrijdag 23 juni begint een serie zomerse vrijdagavondconcerten op het stadhuis-carillon in Dokkum en de orgels van de Grote Kerk (op 14 juli de RK Bonifatiuskerk). De orgelrecitals van veertig minuten volgen steeds op het beiaardconcert om 19.00 uur. Rode draad is dit jaar 'de toccata', een compositie die veelal grillig en virtuoos van karakter is. Auke de Boer opent de serie, verder staan verschillende internationaal vermaarde beiaardiers en organisten op het programma.

Stadhuis aanvang 19.00 uur	Grote- of Sint Martinuskerk* aanvang 20.00 uur
Auke de Boer Beiaardier Dokkum	Auke de Boer Organist Grote- of Sint Martinuskerk Dokkum
Auke de Boer Beiaardier Dokkum	Auke de Boer m.v.v. het Noord Nederlands Trombone Ensemble
Maurits Bunt Beiaardier Martinitoren Groningen	Maurits Bunt Organist Ev. Luth. kerk Apeldoorn
Joost van Balkom Beiaardier St. Jan Den Bosch	Auke de Boer Suite Gothique, Boellmann *Locatie: RK Bonifatiuskerk
Mannes Hofstink Beiaardier Meppel	Mannes Hofstink Organist Nieuwe Kerk Groningen
Wim Van den Broeck Beiaardier Meerhout (B)	Wim Van den Broeck Organist Meerhout (B)
John Widmann Beiaardier Frederick (USA)	John Widmann Organist Frederick (USA)
Bernard Winsemius m. Beiaardier Haarlem, Amsterdam	Bernard Winsemius Organist Nieuwe Kerk Amsterdam
Marc Van Eyck Beiaardier Aarschot, Leuven (B)	Peter van der Zwaag Organist Jacobijnerkerk, Leeuwarden
Auke de Boer Beiaardier Dokkum	Arie Goud en Auke de Boer Organisten Dokkum Hoofd- en koororgel in duo

Urker MANS Formatie geeft concert in Dokkum op 8 juli

Op zaterdag 8 juli 2023 geeft de Urker MANS Formatie een concert in de Grote of Sint Martinuskerk in Dokkum. Het ensemble van veertien zangers in Urker tenue brengt een programma ten gehore met vier verschillende genres: koralen, spirituals, klassieke en populaire muziek. Aan het orgel en de vleugel zit Hugo van der Meij die, naast zijn begeleiding, enkele improvisaties ten gehore brengt. De dirigent, Martin Mans, is een gedreven musicus die het beste uit de stemmen naar boven haalt. Enkele zangers vervullen een solorol waarbij hun individuele stemmen nog beter tot zijn recht komen. Aanvang 19.30 uur, toegang 18 euro aan de kerk en 16 euro in de voorverkoop bij de Boektiel in Dokkum of via martinmans.nl of (06)

Tsjerkepaad 2023 Opening 24 juni, fietsen 1 juli

Tsjerkepaad 2023 wordt geopend op zaterdag 24 juni in de Martiniker, Tsjerkebuorren 2 in Easterein. Vanaf 13.30 is er koffie en thee, om 14.00 begint het programma met onder meer optredens van het koperensemble van fanfare Wilhelmina en van zangeres Tetsje van der Kooi

Vanaf 1 juli zijn ongeveer 250 kerken wekelijks open op zaterdagmiddag van 13.30 tot 17.00 uur. De laatste zaterdag is 9 september, een week later is de sluiting in de Hobbe van Baerdt in Joure.

Op 1 juli ontvangt Tsjerkepaad gasten uit Ost-Friesland (Duitsland) voor een fiets- of wandeltocht. U bent van harte welkom om aan te sluiten bij deze ontmoetingsdag. Ontvangst om 9.30 uur ontvangen in de Sint Gertrudiskerk in Workum. Na een korte viering om 10.00 uur kunt u vanaf 10.15 op pad. De fietstocht langs fietsknooppunten is ongeveer vijftig kilometer, de wandeltocht (met gids) ongeveer veertien kilometer. Om 16.00 kunt u napraten en de Gertrudiskerk bezichtigen. Deelname kost 12,50 euro, aanmelden uiterlijk 24 juni via jvdmeer@hetnet.nl.

VOLGENDE KEER in Gehandewei

Verbeter vakantie

